АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Збірник наукових праць

Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

17 травня 2024 р., м. Одеса

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
STATE INSTITUTION "SOUTH UKRAINIAN NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY NAMED AFTER K.D. USHYNSKY"
(Department of General and Differential Psychology,
Department of Psychiatry, Medical and Special Psychology,
Department of Theory and Methods of Practical Psychology)
MOLDOVA STATE UNIVERSITY
(Department of Psychology)
UNSVERSITY OF THE NATIONAL EDUCATION COMMISSION, KRAKOW
(Institute of Psychology)
VILNIUS UNIVERSITY
(Institute of Psychology)
JOHNS HOPKINS UNIVERSITY
(Department of Psychology & Brain Sciences)
ODESA NATIONAL ECONOMIC UNIVERSITY
(Department of Language and Psychological and Pedagogical Training)
KHARKIV NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY NAMED AFTER H. S. SKOVORODA
(Department of Psychology)
CLASSICAL PRIVATE UNIVERSITY
(Department of Practical Psychology)
VASYL' STUS DONETSK NATIONAL UNIVERSITY
(Department of Psychology)
ODESA ASSOCIATION OF PSYCHOLOGISTS

ACTUAL PROBLEMS OF PRACTICAL PSYCHOLOGY

Collection of scientific works

International Scientific and Practical Internet Conference

May 17, 2024

Odessa – 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
(кафедра загальної та диференціальної психології,
кафедра психіатрії, медичної та спеціальної психології,
кафедра теорії та методики практичної психології)
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МОЛДОВИ
(кафедра психології)
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ КОМІСІЇ НАРОДНОЇ ОСВІТИ В КРАКОВІ
(Інститут психології)
ВІЛЬНЮСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
(Інститут психології)
УНІВЕРСИТЕТ ДЖОНСА ГОПКІНСА
(кафедра психології та досліджень про мозок)
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
(кафедра мовної та психолого-педагогічної підготовки)
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ
(кафедра психології)
КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
(кафедра практичної психології)
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА
(кафедра психології)
ОДЕСЬКЕ ТОВАРИСТВО ПСИХОЛОГІВ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Збірник наукових праць
Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

17 травня 2024 року

Одеса – 2024

ПСИХОЛОГІЧНІ ВИКЛИКИ МОТИВАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ У ПЕРІОД ВОЄННОГО НАПРУЖЕННЯ
Стеблина А.О., Дідух М.Л. ...283
ПСИХОЛОГІЧНА АДАПТАЦІЯ ШКОЛЯРІВ ДО НАВЧАННЯ
Плавкова Л.С. ...285
ПРОЯВ ТРИВОЖНОСТІ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА САМООЦІНКУ У МОЛОДІ
Чекан М.О. ...289
ЗНАЧЕННЯ ВПЛИВУ БАТЬКІВ ТА ВЧИТЕЛІВ НА САМООЦІНКУ ПІДЛІТКІВ
Урбанович А. П. ...292
ДИТЯЧИЙ СТРАХ ЯК ОСОБЛИВИЙ ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН
Іванькова А. Г., Денисенко А.О. ...294
УСПІШНІСТЬ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІТА ЇЇ ПСИХОЛОГІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ
Бондар К.В., Денисенко А.О. ...297
ПРОЯВ КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЙ МІЖ ДІТЬМИ ТА БАТЬКАМИ ТА УМОВИ ЇХ ПРОФІЛАКТИКИ
Павутницька А. С. ...301
ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО КЛІМАТУ В СІМ'Ї ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ЕМОЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ
Кускова О. В., Чебикін О.Я. ...304
ВЗАЄМОЗ'ЯЗОК ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ З УСПІШНІСТЮ В НАВЧАННІ
Бебіна О.М. ...309
ПРОЯВИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ В МІЖОСОБИСТІСНИХ ВІДНОСИНАХ В ОНЛАЙН-СЕРЕДОВИЩІ ПІДЛІТКІВ
Солод Є.Є. ...317

Секція V.

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ У РОБОТІ ПСИХОЛОГА-КОНСУЛЬТАНТА У СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ

ПСИХОЛОГІЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ФОРМУВАННЯ СТРЕСОСТІЙКОСТІ ПІДЛІТКІВ В УМОВАХ ВІЙНИ
Скалецька Є., О., Карпич І. А. ...321
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВПРОВАДЖЕННЯ ПОЗИТИВНОЇ ПСИХОТЕРАПІЇ У ПАЦІЄНТІВ З ПСИХОСОМАТИЧНИМИ ЗАХВОРЮВАННЯМИ
Гапатин С.В., Чугуєва І. Є. ...323
ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА СІМ'ЯМ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ
Овощнікова М., Бабаян Ю.О. ...325

справжніми причинами тривоги, і для його формування потрібне тільки відчуття зв'язку між загрозою та конкретною ситуацією.

Фактори, що викликають тривогу, можуть виникати в усіх сферах людського існування. Психологи класифікують ці чинники як об’єктивні та суб’єктивні, і вони проявляються на різних рівнях життєдіяльності особистості, таких як психофізіологічний, соціальний і психологічний. Психологічні фактори пов'язані з індивідуальними особливостями людини, і серед них можна виділити особистісні, адаптаційні та мотиваційні фактори. До особистісних факторів тривожності входять характеристики Я-концепції та розрізнення в часовій перспективі. Наприклад, дисгармонія у власному сприйнятті та некоректна самооцінка можуть породжувати в людини відчуття тривоги та невпевненість у власних здібностях. Низька самооцінка може викликати тривогу під час навчання та міжособистісного спілкування. Локус-контроль та соціально-психологічна дезадаптація є чинниками адаптації, а мотиваційні фактори включають рівень залякування, мотиви самоствердження та мотиви афіліації.

Література

1. Гриньова М.В. Саморегуляція. Навч.-метод. пос. Полтава: АСМІ, 2008. 268 с.
2. Ставицька С.О. Прояв та подолання особистісної тривожності у школярів. *Психологія. Збірник наукових праць*. Випуск 2. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 1998. С. 168-173.
3. Ясточкіна І.А. Прояви тривожності серед студентської молоді. *Вісник Запорізького національного університету*. 2014. № 1 (22). С. 173–180.

ЗНАЧЕННЯ ВПЛИВУ БАТЬКІВ ТА ВЧИТЕЛІВ НА САМООЦІНКУ ПІДЛІТКІВ

Урбанович А. П.

Класичний Приватний Університет,
(м. Запоріжжя, Україна)

Незалежно від безлічі попередніх філософських і наукових досліджень концепції «Я», до середини двадцятого століття ретельно вигаданий предмет «самооцінки» почав поглинати увагу психологів і педагогів.

Як наслідок, незліченні висновки про самооцінку були поширені серед державних установ, а також низки існуючих соціальних рухів і популярних питань, таких як педагогіка, соціальна політика, успіх у бізнесі, самодопомога і поради батькам. Зрештою, ці інституції та організації почали відстоювати самоповагу як шлях до щастя та особистої реалізації [1, с. 7].

Ідеї самооцінки, підкріплені впливом здорового глузду, швидко захопили суспільну уяву, змусивши батьків, освітян, політиків та інших вважати, що школам, педагогам і дослідникам у галузі освіти непростимо нехтувати розвитком цього ключового ресурсу. Як наслідок, шкільні програми та методи виховання були трансформовані, а однією з цілей стало виховання високої самооцінки у молодих людей [1, с. 8].

У 1902 році Чарльз Хортон Кулі ввів метафору задзеркалля. Концепція «задзеркалля» обов’язково передбачає, що ми є значною мірою такими, якими, на нашу думку, нас сприймають інші люди. Ідеї Кулі про соціальний вплив на

самооцінку лягли в основу тисяч досліджень, що вивчають зв'язок самооцінки зі сприйняттям значущих інших - зокрема, батьків і вчителів, - і ці дослідження продовжуються донині [1, с. 30].

З кінця 1960-х років дослідники, натхненні святою трійцею Куперсміта – самооцінкою, «Я»-концепцією та цінностями, невтомно працювали над тим, щоб прив'язати ці принципи до певних процесів в освіті. Куперсміт працював над встановленням зв'язку між стилем виховання та рівнем самооцінки у дітей і підлітків. Цей зв'язок був визнаний важливим фактором, що визначає здатність людини вести успішне і продуктивне життя [1, с. 37].

У підлітковому віці актуалізуються процеси: розвитку особистості, становлення образу «Я», пошук сенсу життя і самовдосконалення. На розвиток самосвідомості значно впливає оточення підлітка, тому, під впливом соціальних умов, самооцінка зазнає постійних змін. У підлітковому віці перед людиною стоїть важливе завдання структурувати всі уявлення про свою особистість і створити цілісний образ себе.

Відчуття підлітків своєї самооцінки значною мірою залежить від обставин, котрі в подальшому регулюють зв'язки між оточенням та самооцінкою. Так, умовно можна поділити підлітків на групи: у кого відчуття власної значущості тісно пов'язане з високою відображеною оцінкою себе батьками, або тих, у кого загальна самооцінка корелює з відображеною оцінкою себе, спираючись на стать [3, с. 4].

Провідним мотивом формування самооцінки, на підставі характеристик даного періоду онтогенезу, виступає бажання завоювати авторитет в колективі однолітків і увагу соціального оточення [2, с. 129].

Описане вище підтверджує нестійку самооцінку підлітків, основною характеристикою якої є трансформація окремих образів «Я». Успіхи в навчанні є важливим джерелом формування самооцінки в молодшому шкільному і підлітковому віці. З часом цей тренд лише набрав обертів, оскільки батьки та вчителі все частіше покладалися на освітніх психологів для отримання інформації про те, як слід визначати, вимірювати, оцінювати та вдосконалювати освітній розвиток дітей [1, с. 33].

Так підлітки з адекватною самооцінкою показують стабільну високу успішність, займають більш високий суспільний і особистий статус в колективі. Підлітки, котрі адекватно оцінюють себе, вирізняються різноманіттям інтересів, навіть їх активність більше спрямована на те, щоб займатися різними видами діяльності. Міжособистісні контакти у таких підлітків помірні й доцільні, а також спрямовані на пізнання інших і себе в процесі спілкування [2, с. 130].

Таким чином, якщо самооцінка є значущим регулятором успішності не тільки в навчанні, але й в соціальній сферах, то варто зазначити, що в випадку низької самооцінки, підлітки можуть шукати опору не тільки в батьках, вчителях або психологічній допомозі психолога [4, с. 41]. В пошуках адекватної опори для своєї самооцінки в соціальному просторі, підлітки знаходять соціальні групи в котрих їх самооцінка знаходиться у відповідності з оцінкою оточуючих людей.

Хоча в таких групах підлітка можуть сприймати і цінувати, а сам підліток відчуває психологічний комфорт і задоволеність своїх потреб, не треба забувати про зворотній бік медалі, а саме – безпека. Тому першочерговою задачею для батьків, вчителів та психологів є задача скерувати підлітка на безпечний шлях розвитку свого «Я» [3, с. 9].

Література

1. Bergeron K. E. Challenging the Cult of Self-Esteem in Education. New York: Routledge, 2019. P. 129.
2. Garcia M. V., Mendez I., Ruiz-Esteban C., Fernandez J. M. Self-concept as a predictor of perceived academic self-efficacy in adolescents / Influences and Importance of Self-Awareness, Self-Evaluation and Self-Esteem. New York: Nova, 2022. P. 117-136.
3. Lifshin U., E. Horner D., Greenberg J. Understanding what self-esteem is and why it matters: a terror management perspective / Influences and Importance of Self-Awareness, Self-Evaluation and Self-Esteem. New York: Nova, 2022. P. 1-32.
4. Senigaglia C. Self-esteem as a mindset for strengthening the democratic way of thinking. / Influences and Importance of Self-Awareness, Self-Evaluation and Self-Esteem. New York: Nova, 2022. P. 33-64.

ДИТЯЧИЙ СТРАХ ЯК ОСОБЛИВИЙ ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН

Іванькова А. Г., Денисенко А.О.

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна)

На сучасному етапі, особливо в період воєнного стану, збільшилася кількість тривожних дітей, що відрізняються підвищеним занепокоєнням, невпевненістю, емоційною нестійкістю. Виникнення і закріплення тривожності пов'язані з незадоволенням вікових потреб дитини. Стійким особистісним утворенням тривожність стає в підлітковому віці, опосередковуючись особливостями «Я-концепції», ставлення до себе. До цього вона є похідною широкого кола порушень. Закріплення і посилення тривожності відбувається за механізмом «замкнутого психологічного кола», що веде до накопичення і поглиблення негативного емоційного досвіду, який, породжуючи негативні прогностичні оцінки та визначаючи багато в чому модальність актуальних переживань [2].

Мета роботи – проаналізувати доступну наукову літературу з проблеми дослідження та визначити вплив відчуття провини батьків на розвиток тривожності у дітей дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Питання дослідження страхів у дітей в наш час вважається актуальним. Відповідно до визначення, поданого у словнику під редакцією Ю.Л. Неймера, страх є емоційним станом, виникаючим у ситуаціях, що ставлять під загрозу біологічне або соціальне існування індивіда, та спрямованим на джерело реальної або уявної небезпеки. Згідно з А.І. Захаровим, страх вважається однією з основних емоцій людини, що виникає внаслідок впливу загрожуючого стимулу [3, с. 80].

У ході аналізу літератури, нами було запропоноване наступне розуміння визначення поняття дитячого страху: дитячий страх - це складний психологічний